

# بررسی اندیشه‌های فلاسفه بزرگ

مترجمین:

مریم اکبری — مجید محمدی

انتشارات آرون

|                        |                                                                   |
|------------------------|-------------------------------------------------------------------|
| سرشناسه                | : اکبری، مریم، ۱۳۴۱.                                              |
| عنوان و پدیدآور        | : بررسی اندیشه‌های فلاسفه بزرگ / تألیف مریم اکبری -<br>مجید محمدی |
| مشخصات نشر             | : تهران: آرون، ۱۳۸۶.                                              |
| مشخصات ظاهری           | : ۳۱۲ ص.                                                          |
| شابک                   | : 978-964-8900-37-8                                               |
| وضعیت فهرست‌نویسی: فبا |                                                                   |
| یادداشت                | : کتابنامه.                                                       |
| موضوع                  | : فلاسفه - مقاله‌ها و خطابه‌ها.                                   |
| شناسه افزوده           | : محمدی، مجید.                                                    |
| رده‌بندی کنگره         | : ۴ ب ۷ الف / ۴۱ BD.                                              |
| رده‌بندی دیویی         | : ۱۰۱                                                             |
| شماره کتابشناسی ملی    | : ۱۰۷۳۲۳۴                                                         |

## بررسی اندیشه‌های فلاسفه بزرگ

مترجمین: مریم اکبری - مجید محمدی

ناشر: انتشارات آرون

چاپ اول: ۱۳۸۶

چاپخانه حیدری: ۱۵۰۰ نسخه

۴۵۰۰ تومان

## فهرست

| صفحه | مؤلف               |                                          |
|------|--------------------|------------------------------------------|
| ۵    |                    | مقدمه                                    |
| ۹    | مجید محمدی         | افلاطون و اندیشه خدا                     |
| ۲۹   | دیوید راس          | زیست شناسی ارسطو                         |
| ۵۳   | اتین ژیلسون        | هستی شناسی دنس اسکاتس                    |
| ۷۹   | مجید محمدی         | جان اسکاتس اریگنا و تقسیمات طبیعت        |
| ۱۰۳  | مجید محمدی         | آبالار و مابعدالطبیعه                    |
| ۱۳۵  | استوت              | دکارت و اساس معرفت                       |
| ۱۶۱  | امیل بریه          | خلق اعیان ثابت در نظام فلسفی دکارت       |
| ۱۸۳  | هاری آسترین ولفسن  | علل غایبی در فلسفه اسپینوزا              |
| ۲۱۹  | مجید محمدی         | کانت و ماهیت ریاضیات                     |
| ۲۳۷  | رالف، سی. اس. واکر | امکان معرفت تألیفی مقدم بر تجربه در کانت |
| ۲۵۹  | هگل                | معرفت مطلق                               |
| ۲۷۳  | مجید محمدی         | هایدگر و دین                             |
| ۳۰۱  | مجید محمدی         | اگزیستانسیالیسم و دین                    |

## مقدمه

روش معمول در تعریف و شرح علوم و دانشهای بشری طرح «موضوع» یا «غایت» آن دانش و به سبک امروزیها تا حدی «روش» آنست. اما هر یک از این سه در محدوده‌هایی کارآمد و در محدوده‌هایی دیگر ناتوانند. برای همه دانشها به دشواری می‌توان موضوع واحدی جست و یافت (مانند فقه و اصول) و باز برای همه علوم و دانشها نمی‌توان غایت و هدف مشخصی ارائه کرد (مانند فیزیک و ریاضیات نظری یا فلسفه به معنی عام کلمه). روش نیز اگر چه در جدا کردن قلمروهایی مانند قلمرو دانشهای تجربی از دانشهای عقلی و نقلی موفقی است اما نمی‌تواند تک تک علوم را از هم متمایز سازد.

به همین دلیل نگاه مسئله‌شناسانه (Problematic) شاید بهترین نگاه به علوم و دانشها باشد. هر علم و دانشی مجموعه‌ای از مسائل حل شده یا نشده است که البته اهمیت و جدیت آن بیشتر به مسائل حل نشده است تا مسائل حل شده. برای تمیز گذاشتن میان علوم نیز روش بهتر، جدا کردن مسائل هر یک از علوم از یکدیگر است.

در حوزه فلسفه نیز برای جدا کردن هر یک از مکاتب، حوزه‌ها و گرایشها و نیز تمایزگذاری میان فیلسوفان مشربهای گوناگون، باید مسائل اصلی و فرعی هر یک را تشخیص داد و آنگاه این مسائل را بخوبی از هم جدا کرد. شاید بهترین روش آموزش و مطالعه آثار فلسفی و فیلسوفان نیز نگاه مسئله‌جویانه و طبقه‌بندی و تفسیر و شرح مسائل جدی آنها باشد.

مؤلف / مترجم این مجموعه با نگاهی مسأله شناسانه به سراغ فیلسوفان و مکاتب فلسفی رفته است و از هر یک از فیلسوفان و مکاتب فلسفی مطرح، یک مسئله آنان را اختیار کرده و به ترجمه یا تألیف در آن وجه دست زده است. مؤلف / مترجم معتقد است که از طریق همین مسأله خاص (اگر به جد و در مبانی مورد بحث قرار گیرد) می توان تا حد بسیار زیادی به شناخت فیلسوف یا مکتب فلسفی مورد نظر دست یازید.

مسائل و فیلسوفان انتخابی نیز به گونه ای دستچین شده اند که جای مباحث آنها یا این مسائل خاص در نوشته ها و آثار ترجمه شده به فارسی خالی باشد. زبان فارسی متأسفانه از حیث متون فلسفی امروزی بسیار فقیر است و امید چندانی نیز نمی رود که در آینده گروه یا سازمانی دست به این کار بزنند.

نکته دیگری که در این مجموعه لحاظ شده مفیدتر بودن یک مجموعه مقاله برای دانشجویان فلسفه نسبت به کتب یکپارچه و مفصل است (البته بجز کتابهایی که به عنوان متن درسی تألیف یا ترجمه شده اند). مقاله در دنیای امروز کم کم جای کتاب را می گیرد و خواننده می خواهد با مطالعه یک اثر کوتاه آنچه را که می خواهد کسب کند. البته در صورتی مقاله می تواند مفید فائده افتد که مجلات فلسفی از رونق خوبی برخوردار بوده و در قلمروهای مختلف به نحو ادواری و منظم منتشر شوند. در ایران هنوز مجله ای صرفاً فلسفی وجود ندارد و مقالات فلسفی در کنار مقالات دیگر در مجلات فرهنگی (کیهان فرهنگی، کیان، ارغنون، کیهان اندیشه، نامه فرهنگ، نگاه نو، ...) یا ویژه نامه هایی از مجلات (فرهنگ) عرضه می شوند.

بسیاری از مقالات این مجموعه، از کتب یکپارچه اخذ شده اند ولی فی نفسه، مفید فائده بوده و به عنوان یک اثر مستقل قابل بررسی اند. موضوع و روش واحد هر یک از مقالات و وحدت روش مجموعه آنها (تحلیل فلسفی)، کنار هم گذاری مقالات را معقول جلوه می دهد. اختصاص دو مقاله جداگانه به دکارت و کانت نمایانگر اهمیت این دو فیلسوف در شکل گیری فلسفه نوین غرب است.

سه مقاله از مجموعه مقالات ارائه شده در حوزه فلسفه دین و کلام (افلاطون و اندیشه خدا، هایدگر و دین، اگزیستانسیالیسم و دین)، دو مقاله در قلمرو معرفت شناسی (دکارت و اساس معرفت، امکان معرفت تألیفی مقدم بر تجربه در کانت)، دو مقاله در قلمرو فلسفه علم (زیست شناسی ارسطو، کانت و ماهیت ریاضیات) و شش مقاله در حوزه مابعدالطبیعه (هستی شناسی دنس اسکاتس، جان اسکاتس اریگنا و تقسیمات طبیعت، آبلار و مابعدالطبیعه، خلق اعیان ثابته در نظام فلسفی دکارت، علل غایی در فلسفه اسپینوزا، معرفت مطلق) قرار می گیرند. این مجموعه مقالات به صورت تاریخی (تقدم و تأخر فیلسوفان) مرتب شده اند. مقالات (تألیفی، ترجمه شده یا تألیف / ترجمه) برحسب علائق شخصی مترجم / مؤلف تهیه شده اند و منطق دیگری جهت تمرکز بر این موضوعات خاص در کار هر فیلسوف وجود نداشته است.

از مقالات ارائه شده شش مقاله کاملاً و مستقیماً ترجمه شده‌اند؛ زیست‌شناسی اوسطو از دیوید راس، هستی‌شناسی دنس اسکاتس از اتین ژیلسون، دکارت و اساس معرفت از استوت، خلق اعیان ثابت در نظام فلسفی دکارت از امیل بریه، امکان معرفت تألیفی مقدم بر تجربه در کانت از رالف، سی. اس. واکر و معرفت مطلق از هگل. یک مقاله در عین ترجمه توسط مترجم تفصیل داده شده است: علل غایی در فلسفه اسپینوزا از هاری آسترین ولفسن. بقیه مقالات نیز تألیفی هستند.

توضیحات مربوط به هر فصل در مقدمه‌های کوتاهی که بر فصول نوشته شده یا «پی‌نوشت»ها آمده‌اند و منابع و مآخذ را نیز در همان اشارات یا پانوشتها می‌توان پی‌گرفت. در بررسی و ترجمه این مسائل خاص تلاش شده است که از متون دست اول خود فیلسوفان یا بهترین متون آموزشی مربوط به هر فصل استفاده شود. ارزیابی حاصل تلاش مؤلف / مترجم از توان خود او خارج است. خود کرده را تدبیر نیست.